

مجله علمی پژوهشی «پژوهش‌های برنامه‌درسی»
انجمن مطالعات برنامه‌درسی ایران
دوره سیزدهم، شماره اول، پیاپی ۲۵، بهار و تابستان ۱۴۰۲
صفحه‌های ۷۵ - ۱۰۱

ارزشیابی کیفیت عنصر فضا و خدمات آموزشی برنامه‌درسی فراگیر در

آموزش و پرورش استثنایی کشور بر اساس استانداردهای مدرسه الگو*

سید محسن اصغری نکاح^۱، محمود سعیدی رضوانی^۲، دکتر صدیقه کاظمی^۳، حمیده پاک

مهر^۴، فاطمه علی دوستی^۵، مهسا خرسندی^۶، زهرا تربتی فیض آبادی^۷

چکیده

پژوهش حاضر با هدف ارزشیابی کیفیت عنصر فضا و خدمات آموزشی برنامه‌های درسی فراگیر در آموزش و پرورش استثنایی کشور بر اساس استانداردهای مدرسه الگو انجام شد. از حیث روش، پژوهش ارزیابانه با رویکرد آمیخته کمی- کیفی و جامعه آماری مشتمل بر کلیه مدارس پذیرا، مدیران پشتیبان، مدیران پذیرا و والدین فراگیر در سه دوره ابتدایی، متوسطه اول و متوسطه دوم کل کشور بود. با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای پنج استان خوزستان، کرمان، تهران، آذربایجان شرقی و خراسان رضوی و از هر استان مرکز استان و چهار شهرستان انتخاب شدند. سپس در هر استان با پیشنهاد مدیران استانی سه مدرسه پشتیبان و برای هر مدرسه پشتیبان پنج مدرسه پذیرای تحت پوشش از هر سه دوره آموزشی به‌عنوان خوشه انتخاب گردید. حجم نمونه با مقیاس مدرسه‌ای در مجموع پنج استان معرف، ۷۵ مدرسه پذیرا بود. ابزار اندازه‌گیری نیز شامل مصاحبه نیمه ساختاریافته و سیاهه مشاهده بر اساس استانداردهای سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور شامل ۱۷۰ گویه با ۱۷ مؤلفه بود. نتایج نشان داد به‌طور کلی، وضعیت درون‌داد فیزیکی مدارس در کلیه استان‌های مورد بررسی از درجه مطلوبیت دور است. همچنین، به‌جز موارد «نور» و «تجهیزات ایمنی» که در تمام مقاطع مورد تایید قرار گرفت، وضعیت در سایر مؤلفه‌ها نامطلوب بود. درحالی‌که تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه حاکی از آن بود که کیفیت ایمن‌سازی فضا و مناسب‌سازی محیط فیزیکی و تسهیل دسترسی‌های مدارس فراگیر از وضعیت مطلوبی برخوردار است که این نتیجه می‌تواند از یک سو حاکی از آرزمانی بودن استانداردهای مدرسه الگو آموزشی از طرفی ناظر بر نیاز به حمایت‌های مالی از سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور در فرایند مناسب‌سازی فضاهای آموزشی در فراگیر سازی باشد.

واژه‌های کلیدی: فضا و خدمات آموزشی، برنامه‌درسی، آموزش فراگیر، دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، مدرسه الگو.

*مقاله مستخرج طرح پژوهشی مصوب سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور، متعقد با معاونت پژوهشی دانشگاه فردوسی مشهد که در قالب طرح برون دانشگاهی شماره ۱۰۲۰۶۲ در سامانه دانشگاه و با کد رهگیری ۲۱۳۸۹۱-۳۷۶۸ در سامانه مدیریت اطلاعات تحقیقاتی ثبت شده است.

۱. دانشیار گروه روان‌شناسی مشاوره و تربیتی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران (نویسنده مسئول) (asghari-n@um.ac.ir)

۲. دانشیار گروه مطالعات برنامه‌درسی و آموزشی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران (saeedy@um.ac.ir)

۳. استادیار، گروه علوم تربیتی پردیس شهید هاشمی نژاد مشهد، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران (Kazemisahar92@yahoo.com)

۴. استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه بین‌المللی امام رضا (ع)، مشهد، ایران (h.pakmehr@imamreza.ac.ir)

۵. استادیار روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه خيام، مشهد، ایران (f.alidoosti@khayyam.ac.ir)

۶. کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی، مشاور تحصیلی ناحیه ۳ مشهد، مشهد، ایران (Mahsakhorsandi92@gmail.com)

۷. کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی آموزگار آموزش و پرورش استثنایی مشهد، مشهد، ایران (zz.torbati@yahoo.com)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۱۰/۰۷ تاریخ دریافت مقاله نهایی: ۱۴۰۱/۱۰/۲۶ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۲/۳۱